

Nr 3.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion om åtgärder till undvikande av att polisförhör anställas med person som utskrivits från sinnessjukhus.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 128, av fru *Linderot m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i enlighet med i motionen framförda synpunkter.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från medicinalstyrelsen och strafflagsberedningen.

Medicinalstyrelsen anför följande:

I cirkulär den 5 februari 1937 (M. F. ser. A nr 10) föreskrev medicinalstyrelsen bl. a., att sjukvårdsläkare, då den, som är intagen på sinnessjukhus, därifrån utskrivs — definitivt eller på försök — eller då den, som enligt 101 § stadgan angående sinnessjukvården i riket vistas vid sjukhuset, lämnar detsamma, skall, därest ifrågavarande person icke bör betros med att innehava skjutvapen, därom underrätta länsstyrelsen i det län, där personen i fråga har sitt hemvist.

Genom beslut den 26 januari 1943 (M. F. ser. A nr 5) har sedermera medicinalstyrelsen utfärdat riktlinjer för nyssnämnda anmälan och därvid bl. a. anført:

”Vid varje fall av sinnessjukdom av *endogen* natur (inre orsaker) såsom t. ex. *mano-depressiv* sinnessjukdom eller schizofreni, skall sjukvårdsläkaren noga överväga, huruvida dylik anmälan bör lämnas till länsstyrelsen, även om patienten synes hava fullständigt återvunnit sin psykiska jämvikt. Därest detta icke skulle vara fallet utan patienten utskrivs såsom förbättrad eller oförbättrad, synes anmälan alltid böra ingivas, så framt ej särskilda skäl däremot äro. Sådana sinnessjukdomar av mera grovorganisk natur, som stå i samband med arterioscleros (åderförkalkning), syfilis, kronisk alkoholism, encephalitis epidemica (epidemisk sömnsjuka), epilepsi och trauma cerebri (hjärnskada) etc. skola principiellt föranleda länsstyrelsens underrättande. Det bör under alla förhållanden hållas i minnet, att var och en som varit sinnessjuk bör anses olämplig att inneha skjutvapen, såvitt ej den genomgångna sjukdomen vid undersökning visat sig i så övervägande grad hava berott på *yttre* omständigheter, t. ex. febersjukdom, psykisk trauma (sjäsliga påfrestningar) etc., att ett återfall vid väl konstaterad hälsa icke synes behöva befaras.

Vad som ovan anförts om *endogen* sinnessjukdom gäller ock om grövre former av psykopati (abnorm personlighet). Dessa personers allmänna hållningslöshet och starkt nedsatta förmåga av psykisk balans gör dem olämpliga att inneha skjutvapen även då de befinna sig i sitt habitualtill-

stånd. Beträffande lättare former av psykopati torde frågan böra avgöras från fall till fall.”

Som en följd av dessa föreskrifter ingives nu dylik anmälan angående flertalet av de årligen utskrivna, som uppgår till ca 5 000. Beträffande många av dessa fall torde sådant polisförhör som avses i motionen blivit verkställt, då centralt vapenregister icke föres och vederbörande länsstyrelses anteckningar om vapenklarationer och meddelade licenser om vapeninnehav som regel icke kompletteras med uppgifter från andra länsstyrelser. Att sådant förhör menligt kan påverka nyutskrivna psykiskt ännu labila personers själsliga hälsotillstånd finner styrelsen ostridigt. Anmälan om att från sinnessjukhus utskrivna icke bör betros med innehav av vapen är emellertid enligt medicinalstyrelsens förmenande allt fortfarande behövlig, även om viss uppmjukning av bestämmelserna synes påkallad, ett förhållande som styrelsen för närvarande överväger, framför allt vad beträffar utskrivna kvinnliga patienter. Skulle, såsom motionärerna föreslå, ett centralt vapenregister uppläggas, kunde därmed en del av de påtalade olägenheterna undanröjas, då förhör med från sinnessjukhus utskrivna därmed bleve onödigt i alla de fall, där vederbörande enligt registret icke innehar vapen.

Medicinalstyrelsen får sålunda för sin del tillstyrka att åtgärder vidtagas i motionens syfte.

Strafflagsberedningen meddelar, att den i motionen berörda frågan uppmärksammas vid behandlingen av ett av landsfogden E. Sjöholm den 30 november 1945 avgivet betänkande med förslag till ny vapenkungörelse. Beredningen anför vidare:

Såsom motionärerna framhållit kan det uppenbarligen vara av betydelse för den utskrivnes fortsatta tillfrisknande eller bibehållande vid hälsa att han icke onödigtvis utsättes för de påfrestningar som äro förbundna med polisundersökning. Med hänsyn till de vådor för den utskrivne eller hans omgivning som kunna vara förenade med att han innehar skjutvapen är å andra sidan angeläget, att en undersökning företages. Det förefaller dock som om en sådan kunde äga rum innan den omhändertagne utskrivits. I den mån undersökningen innefattar förhör med den omhändertagne, synes förhöret kunna verkställas före utskrivningen och anförtros åt sjukvårdsläkare eller annan funktionär å det sjukhus, där den omhändertagne vistas med skyldighet för läkaren eller funktionären att anmäla resultatet av undersökningen till vederbörande polismyndighet, som därefter med ledning av de hos länsstyrelserna förda registren kunde kontrollera huruvida den omhändertagne innehade skjutvapen. Även denna kontroll synes som regel kunna slutföras före den omhändertagnes utskrivning.

Uppläggande av ett centralt register över dem, som erhållit skjutvapen, torde ur de synpunkter varom här är fråga icke vara att anbefalla. Det kan nämligen antagas att de, som företrädesvis kunna befaras komma att missbruka skjutvapen — psykiskt normala eller abnorma — i största utsträckning förskaffat sig dessa vapen utan föregående tillstånd. Register över meddelade tillstånd lära därför lämna endast mycket otillförlitlig upplysning om dem, som verkligen inneha vapen. Detsamma lärer gälla om de upplysningar som erhållas vid polisförhör.

Det synes som om den jämkning som må anses påkallad i de nu gällande föreskrifterna i ämnet borde kunna komma till stånd i samråd mellan

vederbörande departement och medicinalstyrelsen under det fortsatta arbetet på ny vapenkungörelse.

För egen del får *utskottet* anföra.

Det synes enligt utskottets mening ofrånkomligt att kontroll utövas för att utröna huruvida person som vårdats å sinnessjukhus förfogar över skjutvapen. Nuvarande former för denna kontroll synas dock knappast ur flera synpunkter tillfredsställande. Behovet av en översyn av gällande föreskrifter ha också vitsordats av såväl medicinalstyrelsen som strafflagsberedningen. Utskottet delar den uppfattning, åt vilken strafflagsberedningen givit uttryck, nämligen att en jämkning i nu gällande föreskrifter i ämnet bör kunna komma till stånd i samråd mellan vederbörande departement och medicinalstyrelsen.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att andra kammaren i anledning av förevarande motion, II: 128, måtte för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en översyn av gällande föreskrifter rörande kontroll huruvida för sinnessjukdom vårdad person efter utskrivningen har tillgång till skjutvapen.

Stockholm den 10 mars 1948.

På utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: herrar Ståhl, Allard och Hæggbloom, fröken Olsson, herrar Svensson i Stenkyrka, Jönsson i Lund och Odhe, fru Möller, fru Ericsson i Luleå och herr Svensson i Vä.
